

Gudstjeneste i Lille Lyngby Kirke

den 1. januar 2016

Kirkedag: Nytårsdag/B

Tekst: Matt 6,5-13

Salmer:

LL: 712 * 713 * 367 * 586 * 474 * 719

I filmen "Bruce den Almægtige" mener Bruce, at han kan gøre Guds gerning bedre end Gud, derfor får Bruce overdraget Guds almagt. Det betyder bla., at han kan høre menneskers bønner. De er imidlertid bare som en kolossal larm i hans ører, og han kan slet ikke holde den ene bøn ude fra den anden. De vælter ind over ham. I en fortvivlet situation råber Bruce på Gud. I næste scene mødes Gud og Bruce på en bjergtop. Bruce beklager sig over larmen. Han får at vide, at det er bønner fra mennesker. Og grunden til, at han ikke kan høre, hvad den enkelte bøn er, at han ikke lytter, siger Gud. Derefter får de en lille snak om bøn, som munder ud i, at Bruce beder en bøn. En bøn for fred i verden og mad til alle sultne. Stolt kigger Bruce på Gud og spørger: "Nå, var det ikke godt?" "Jo," siger Gud, "hvis du var Miss America. Hvad ligger dig egentlig på hjertet?" Og så beder Gud en bøn for Grace, sin kæreste, som han har skubbet fra sig, at hun må finde kærligheden og en mand, som ser hende, som Gud ser hende. Hertil siger Gud, efter en lille stund stilhed: "Det kalder jeg en bøn."

En bøn fra hjertet. En bøn fra hjerte til hjerte.

Det er også, hvad Jesus opfordrer sine disciple til, da han forklarer og lærer dem, hvordan de skal bede til Gud. Det skal komme fra hjertet. Bøn er ikke et fromhedens udstillingsvindue. Vi bønføres ikke for de mange eller "rigtige"

ord. Vi bønføres for ord fra hjertet. Ord om det, der ligger os på sinde.

Jesu bøn, Fadervor, kan sammenfattes i to elementer. Det ene er en bekendelse og erkendelse af Guds suverænitet, og det andet er bøn om dagligdagens fornødenheder. Det sidste kan igen opdeles i dels det daglige liv, det daglige brød, og dels i de ting, der skiller os fra eller knytter os til Gud og hinanden: skyld og tilgivelse. Men også fristelsen til at vende os fra Gud, fristelsen til frafald fra troen. Den tro, som helst vil munde ud i bekendelse og erkendelse.

Fra tid til anden, tror jeg, at de fleste af os har svært ved at bede forskellige bønner af Fadervors bønner. Det kan være svært at bede om det daglige brød, hvis du lever i en del af verden, hvor sult og fare er ens hverdag. Omvendt kan det godt gå hen og blive lidt af en selvfølgelighedens remse for os, for hvem dét ikke er tilfældet. Der er så meget af vores hverdag, vi tager for en selvfølge eller måske lige frem som en ret. Men der er ingen, der siger os, at fordi vi gik i seng mætte og sunde og raske i går, at det så også er således vi står op i morgen. Men det er også en bøn for fællesskabet, og for fællesskabets ve og vel. Samfundet og vort land.

Fra tid til anden kan det være svært at bede bønnen om tilgivelse fra skyld ”som også vi forlader vore skyldnere”. I julekalenderen ”Juleønsket” var en glimrende skildring af en situation, der daglig udspiller sig mellem utallige mennesker. Mette og Ole blev uvenner og uvenskabet har ingen udsigt til løsning, for begge parter går og venter på, at den anden kommer og siger undskyld, for det er den anden, der bør komme først, for det var den anden, der først begik en fejl. Hver især tænker de: Min fejl var blot en naturlig reaktion på den andens fejl. Man kan jo spørge: Hvem begyndte egentlig

slagsmålet? Er svaret så: Det var den anden, han slog igen. Rigtig mange af den slags konflikter handler i bund og grund om ikke at tabe ansigt, ikke at give sig og ligge under for, fordi vi ser det som en kamp mellem to viljer, og ingen vil gå ud af det som taber. Sådan går det, når vi i livet vil vinde over hinanden i stedet for at overvinde det, der er kommet mellem os.

Der er også mennesker, der har svært ved at bede bønnen ”led os ikke i fristelse” for de erfarer, at de falder for den samme fristelse igen og igen og igen. Og mange af os må jo erkende, at dagen igennem kan der opremses mange små synder, som vi falder i. Jeg er nød til at sige her, at det netop er små synder. Og mange af os skal jo gøre os umage for at finde synder at bekende, for så slemme er vi jo heller ikke. At vi i vores egenskab af mennesker er syndere, det er så en helt anden sag, som vi ikke skal komme ind på i dag. Men at Jesus kom til jord, som vi netop har fejret i julehøjtidene og døde på korset for at overvinde synd, død og Djævel, som vi skal fejre til påske, det handler altså ikke kun om vores små fortrædeligheder i dagligdagen. Det er at skyde gråspurve med guddommelige kanoner.

Jeg kommer ind imellem ud for den situation, at der i et hjem ryger et bandeord over bordet fra hjemmets beboere, og inden det næsten er sagt, lyder der et undskyld eller et ”Tal ordentligt, når præsten er her”. Jeg vil medgive, at det er ikke et pænt sprog, og det må jo vidne om manglende sproglig viden, når man ikke kan andre ord end eder og forbandelser. Selvfølgelig er det lidt alvorligere, hvis det er et resultat af, at – som Jesus siger et sted – at hvad hjertet er fuldt af, løber munden over med.

I forbindelse med skolejulegudstjenesterne ville jeg anskueliggøre prædikenen med noget fra TVs julekalendere. Og der var et fællestræk i begge kalendere, *Juleønsket* og *Absalons hemmelighed*, som jeg bed meget mærke i, og som irriterede mig. Ved gudstjenesterne fiskede jeg efter, om børnene havde opdaget, hvad det var. To ting foruden det, havde mange børn lagt mærke til: Julekalenderne var lidt uhyggelige (det kunne jeg kun give dem ret i); de bandede meget (det var også rigtigt), og – og det, jeg søgte, og var gældende for både børn og voksne i julekalenderne: de løj – gang på gang. Også hvor det var tydeligt, at løgneren ikke blev troet, men alligevel gjorde ufatteligt ondt og dermed skade.

Men fristelsen i Fadervor er mere end dagligdagens små synder og skal ses i sammenhæng med det næste: fri os fra det onde. Det kan faktisk også betyde 'den onde'. Der er her tale om den fristelse, som får os til at vælge Gud og troen og bekendelsen og erkendelsen fra. Der er tale om fristelsen, som mødte Eva og Adam i Paradisets have: Mon Gud mente, hvad Han sagde? Der er tale om fristelsen, der får os til at forsvare Gud og bekende Djævelen. Der er tale om fristelsen til at lægge Gud bag sig. Dét kom Jesus for at råde bod på. Det er en synd med konsekvenser, vitale konsekvenser.

Det er da rigtigt, at for Gud er både små og store synder at betragte som synd. Men bag de små synder ligger en dybere og farligere vilje og begær, som Luther vil sige det. Og dét er det egentlige. Det er det, der skal tilgives og fordrives og bekæmpes, for det opretholder fjendskabet mellem os og Gud Herren og adskiller os fra at tage imod Hans nåde.

Det kan vi ikke af os selv. Vi bliver offeret i den kamp. Derfor må vi vende os til Gud om hjælp i fristelsen og fritagelse fra det/den onde.

Det onde handler altså heller ikke om dagligdagens naturlige ulykker og sorger. I det følgende er jeg ikke ude på at træde nogle over tærne. Selvfølgelig skal vi tage sorg og savn og ulykke alvorligt som alvorlige lidelser på livet. Og vi skal tage hånd om hinanden i sådanne situationer. Men vi er også nød til at sige til os selv, at det er ganske naturligt, at liv går i stykker. Vi skal ikke fremme lidelserne. Men vi kan heller ikke forhindre dem. Vi lever i en verden, som ikke er såre god, for den er uden for Paradis. Her dør mennesker af sygdomme. Her dør mennesker af andre menneskers fejl og forsømmeligheder eller overgreb. Her dør mennesker af naturkatastrofer. Her går liv i stykker. Her ødelægges liv af menneskers onde viljer. Men der findes et onde, som er mere ondt end ondt i livet. Det er det onde, hvor håb, tilgivelse, retfærdighed, kærlighed, nåde og forsoning mellem os og Gud ikke længere er en mulighed; hvor der kun er fortabelsens mulighed. Det gør ikke av-for-Helvede, at slå sig over fingrene. Men det er et Helvede af ondskab at være uden Guds frelsesmulighed.

Når det onde rammer os i livet, så er det Helvedes skygger, der kastes ind over det. Men bønneren ”fri os fra det onde” er håbets bøn om, at Guds nådes retfærdigheds lys vil skinne stærkere og give os del i sit herlighedsrige.

Men fordi livet er os så nærliggende, kan det faktisk også være svært at bekende og erkende Guds suverænit, således som det også gøres i Fadervor. Vi kan nemt komme til at stirre os blinde på, hvad vi synes er Guds fravær og ikke Guds nærvær. Men da må vi først spørge os selv: bliver Guds navn æret i mit liv som i Himlen? Træder jeg tilbage for Guds vilje, eller gør jeg min egen vilje til Guds? Og så fremdeles må vi målrette bønnens enkelte led som spørgsmål om deres gyldighed og plads i mit personlige kristenliv.

I lyset af, at man i gamle dage talte om det Herrens år, som vi jo også synger om i nytårssalmen, så har jeg nogle gange netop på nytårets morgen udråbt det nye år i et eller andet kristeligt/kirkeligt perspektiv. I år vil jeg i hvert fald for mig selv udråbe år 2016 til at være bønnens år. Jeg tror, vi har god brug for at fokusere mere på bønnen, på det intime, hjertelige samvær og fællesskab med Gud. Og igennem hele mit arbejde med prædikenen til i dag har en ganske bestemt sætning hele tiden luret i mit baghoved, en sætning, som jeg har brug for at minde mig selv om fra tid til anden. Jeg har en gang tidligere sagt det i en prædiken; men nu kommer den igen. Det er biskop Monrad, der i sin tid sagde: ”Gud står i relation til alle mennesker; men kun den bedende står i relation til Gud!”

Det har jeg brug for at blive mindet om, for det kan være svært – det med bøn. Og så er det endda et privilegium, at vi kan tale med Gud så enkelt og ligetil, som i bøn, og som Grundtvig påpeger det i slutningen af næste salme:

thi kun Guds ægte børn har mund
til uden tant af hjertens grund
Gud deres Fader at kalde.

Men Gud ved godt selv, at det kan være svært for os at finde Ham og finde ind til Ham, derfor satte Han også en stjerne på himlen, til at hjælpe med at finde vej. Men det skal vi først høre om på søndag, Hellig tre kongers søndag.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen